

خواندن این شعر در بین ترکمن‌ها این است که تا عید قربان سال آینده نظر بد و چشم شور از اعضای خانواده‌شان دور باشد.

● روز عید

بالاخره انتظارها به پایان رسید. روز عید نازمحمد همراه سه پسر خود عثمان، صالح و نعیم با نمازلیق‌های تازه بافته شده هنر دست نورسلطان و دخترها به سمت جایگاه نماز عید که نخستین نشانه این عید بزرگ مذهبی است حرکت می‌کنند تا با شرکت در این نماز پرخیر و برکت از فضیلت و برکات این روز بزرگ بهره‌مند شوند.

پس از نماز همگی عید را به هم تبریک می‌گویند و از فرارسیدن آن ابراز شادمانی می‌کنند و می‌گویند: «آیدینگ قوتلی بولسن» که در جواب گفته می‌شود: «بارچانگ بیلان قوتلی بولسن، گلن یله حدای یترسن» یعنی عیدت مبارک باشد - عید همگی مبارک باشد به امید خدا همه عید دیگر را هم ببینیم. نمازی که در بیشتر مواقع در حالت روزه‌داری اقامه می‌شود و بعد با گوشت قربانی افطار می‌کنند. پس از این نماز تا روز سوم عید می‌توانند دام را ذبح کنند. نازمحمد گوشه‌ای از حیاط خود را برای قربانی کردن آماده کرده است. او می‌گوید آماده کردن مکان قربانی هم آدابی دارد. باید در زمینی پاک با چوبی دایره‌ای بزرگ بکشیم و در وسط آن دایره‌ای کوچک‌تر و در آن دایره میانی نمک، گندم و زغال بریزیم. از نمک و گندم به حرمت قداست و برکت آن و از زغال برای برطرف کردن سیاهی‌ها و پلیدی‌ها استفاده می‌شود. قربانی کردن با رخصت از افرادی که در این قربانی سهیم هستند و با نام الله انجام

آب‌پز می‌شود. پیش‌مه یا گچه قُلاق هم نوعی نان شیرین است که در ایام عید برای میهمانان و خانواده توسط دختران و مادران طبخ می‌شود. خیرات و توزیع ندزی پیش از فرارسیدن عید قربان یا قوقن‌پایلماق یکی از رسوم دیرینه ترکمن‌هاست. ترکمن‌ها روز نهم ذی‌الحجه، یک روز مانده به عید را «دیری عید» یا روز زنده‌ها می‌نامند و بهترین و تمیزترین لباس‌هایشان را می‌پوشند. عروس خانم‌ها «کولته» و دختران «قرمز گوینگ» به تن می‌کنند.

● قربان‌شور

نازمحمد از آیینی می‌گوید که به مرور زمان کمرنگ و شاید در بعضی مناطق حتی از بین رفته باشد. او تعریف می‌کند: «قدیم‌ترها شب عید قربان، ترکمن‌ها به کنار رودخانه گرگان‌رود، اترک‌رود و چشمه‌سارها می‌رفتند و آب به تن خود می‌زدند و اگر آب روان نبود، با ظرفی خود را شست‌وشو می‌دادند و معتقد بودند باید برای عید فردا پاک باشند. به این کار قربان‌شور می‌گفتند. آن‌ها اعتقاد دارند در شب نهم ذی‌الحجه، شب قبل از عید قربان؛ آب زمزم به همه آب‌های روان و جاری آمیخته شده است. در این تجمع‌ها، حرف‌ها و دغدغه‌ها و قصه‌های متعددی رد و بدل می‌شد که بعضاً تا به امروز سینه به سینه نقل شده است». در این آیین حاضران دست‌جمعی آواز سر می‌دادند و «قربان‌شورا، من‌شورا- گیدا قربان آقادران سورا- کلام سوسر نورا» می‌خواندند. شعری که معنی آن می‌شود: «قربان‌شور، تو هم بشور و من هم بشورم سال آینده که قربانی انجام می‌شود، من در آن سال برای قربانی کردن به دیگران نیازی نداشته باشم و خودم بتوانم قربانی کنم». هدف از

قدیم‌ترها شب عید قربان، ترکمن‌ها به کنار رودخانه گرگان‌رود و اترک‌رود و چشمه‌سارها می‌رفتند و آب به تن خود می‌زدند و اگر آب روان نبود، با ظرفی خود را شست‌وشو می‌دادند و معتقد بودند باید برای عید فردا پاک باشند